

Rusko ve volebních programech politických stran

Vít Dostál, Pavel Havlíček

Úvod

V české zahraniční politice trvale přítomná otázka vztahů s Ruskem získala v posledních letech na své naléhavosti. V souvislosti s ruskou anexí Krymu a válkou na východní Ukrajině došlo k polarizaci debaty o Rusku. Střetávají se v ní dvě hlavní koncepce: vnímání Ruska jako **bezpečnostní hrozby** na straně jedné a Ruska jako **obchodní příležitosti** na straně druhé. Tato polemika není zdaleka ukončena. Oba přístupy mají podporu části politických představitelů a státní správy a před dilematy české zahraniční politiky vůči Rusku tak neuteče ani vláda vzešlá z říjnových parlamentních voleb.¹ Bude rozhodovat o další podpoře českého exportu do Ruska v rámci nové exportní strategie, zvažovat prodlužování unijních sankcí nebo reagovat na iniciativu tzv. Česko-ruského diskuzního fóra, o kterém se během jednání s ruským prezidentem Vladimírem Putinem v Číně zmínil český prezident Miloš Zeman.²

Tento briefing paper analyzuje postoje českých politických stran vůči Ruské federaci. Jeho cílem je **informovat veřejnost o postojích stran** k této dílčí, nicméně podstatné, zahraničněpolitické otázce před parlamentními volbami 2017. Zabýváme se programy deseti nejvýznamnějších českých politických stran – ANO, ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODS, Pirátská strana, SPD – Tomio Okamura,³ Starostové a nezávislí (STAN), TOP 09 a Zelení – a následně porovnáváme získaná data v přehledné tabulce. Studie zahrnuje devět tematických oblastí, které považujeme za podstatné pro česko-ruské vztahy. Jedná se 1) politické vztahy, 2) obchodní vztahy, 3) lidská práva v zahraniční politice, 4) NATO a bezpečnostní politiku, 5) kulturu, vzdělávání a společenský dialog, 6) dezinformace, 7) Východní partnerství, 8) energetickou bezpečnost a 9) ruské investice do ČR. Témata jsou nejdříve podrobněji popsána, aby bylo zřejmé, jaké informace v programech stran hledáme. Tabulka následně přehledně zachycuje, jak k těmto oblastem přistupují jednotlivé strany. V závěru poznatky syntetizujeme a shrneme hlavní zjištění.

Politické vztahy

Vztahy mezi Západem a Ruskem se zhoršily po nelegální anexi ukrajinského poloostrova Krym a ruské agresi na východě Ukrajiny v roce 2014. EU následně zavedla proti Rusku sankce, které jsou kvůli pokračování agrese vůči Ukrajině nadále v platnosti. V některých politických i podnikatelských kruzích je však patrný tlak na jejich zrušení, a to bez ohledu na chování Ruska. Je proto důležité ptát se, jak se české politické strany staví nejen k prohlubování dialogu s Ruskem či k sankčnímu režimu, ale také jaký význam pro ně má prozápadní orientace ČR.

¹ Ačkoli je oblast zahraniční politiky částečně sdílena s prezidentem, je to právě vláda, která má ústavní odpovědnost za vedení zahraniční politiky a její implementaci.

² Ruptly TV, „China: I 'don't recommend' smoking, Putin jokingly tells Zeman and Lavrov,“ videozáznam ze schůzky Miloše Zemana s Vladimírem Putinem, Peking, 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=KZ9ajW7P368>.

³ V případě politické strany SPD – Tomio Okamura bude text vycházet nejen z Politického programu SPD, ale také z materiálu „Česká republika – náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost“ schváleného na 1. ideové konferenci v prosinci 2015 a dále rozpracovaného v sekci „Zahraniční politika“, <http://www.spd.cz/uploads/stranky/1/dokumenty/ceska-republika-nas-bezpecny-domov-nase-uspesna-budoucnost.pdf> a <http://www.spd.cz/uploads/stranky/1/dokumenty/zahranicni-politika.pdf>. A to z toho důvodu, že se předvolební program SPD na tyto dokumenty rozvíjející zahraniční a bezpečnostní politiku přímo odkazuje.

Obchodní vztahy

Často zdůrazňovaným tématem česko-ruských relací jsou obchodní vztahy a otázka, do jaké míry je má v rámci exportní politiky subvencovat stát. V daném kontextu je podstatné, zda Rusko bude mezi prioritními zeměmi nové exportní strategie, která by měla vzniknout nejpozději do roku 2020, a jestli bude export do Ruska nadále podporován garancemi a pobídkami. Obecně je třeba se zajímat o nastavení exportní politiky ČR a roli podpůrných institucí: České exportní banky (ČEB) a Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP) nebo agentury CzechTrade.

Lidská práva v zahraniční politice

Podle Koncepce zahraniční politiky ČR z roku 2015 je podpora lidských práv ve světě naší prioritou.⁴ Česká republika si vybuďovala pověst země pomáhající rozvoji pluralitní občanské společnosti v post-sovětském regionu, a to zejména díky aktivitám neziskového sektoru. Stála u zrodu Fóra občanské společnosti EU-Rusko. Od 90. let v Praze sídlí Rádio Svobodná Evropa/Rádio Svoboda (RFE/RL) a nově jsou z české metropole řízeny také další mediální projekty zaměřené na svobodný přístup k informacím v ruštině. Bude proto podstatné, jak se nová česká vláda postaví k politice lidských práv, transformační spolupráci či podpoře svobodných médií v postsovětském prostoru, a zejména pak v Rusku.

NATO a bezpečnostní politika

V reakci na ruské agresivní chování ve východní Evropě se i Česká republika během summitu Severoatlantické aliance v roce 2014 zavázala do deseti let navýšit obranný rozpočet na 2 % HDP. Vláda přislíbila dosáhnout do roku 2020 podílu 1,4 % a do roku 2024 zvýšit rozpočet na 2 % HDP. Armáda České republiky se bude od roku 2018 podílet na Posílené předsunuté přítomnosti NATO v Litvě a Lotyšsku. Opatření je součástí spojeneckých závazků vůči Pobaltí a Polsku, které se cítí Ruskem ohroženy. Po říjnových volbách lze znovu očekávat debatu o obranném rozpočtu, stejně jako o zapojení českého kontingentu do obrany východního křídla Aliance. S tím souvisí i postoj ke členství Česka v NATO.

Kultura, vzdělávání a společenský dialog

Spolupráce s Ruskem v oblasti vzdělávání je dnes založena především na výměnných pobytech studentů a akademických pracovníků. Hlavní otázkou do budoucna je výsledná forma Česko-ruského diskuzního fóra. Podle dostupných informací má tuto novou iniciativu ve vzájemných vztazích představit Miloš Zeman během listopadové cesty do Ruska. Podobné kroky však mohou být ruskou stranou politizovány a nová vláda by je neměla podceňovat.

⁴ MZV, „Koncepce zahraniční politiky ČR“, http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/analyzy_a_koncepce/koncepce_zahranicni_politiky_cr.html.

Dezinformace

V posledních letech se stále více hovoří o potřebě mediálního vzdělávání a rozvoje kritického myšlení ve společnosti, a to v souvislosti s hoaxy a falešnými zprávami na internetu. Šíření dezinformací patří podle Bezpečnostní a informační služby BIS mezi cíle ruského informačního působení také v České republice.⁵ Vláda proto zřídila Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám při Ministerstvu vnitra a ČR je také zapojena do podobného útvaru na evropské úrovni, tzv. East StratCom Task Force. Po volbách bude proto zajímavé sledovat, jak a zda budou politické strany podporovat informační gramotnost obyvatelstva a dále pak, jak se vyrovnají s bezpečnostními aspekty dezinformací.

Východní partnerství

Česká republika patří mezi podporovatele politiky Východního partnerství, jejímž cílem je prohloubit spolupráci mezi EU a šesti východoevropskými a jihokavkazskými zeměmi (Běloruskem, Ukrajinou, Moldavskem, Gruzii, Arménií a Ázerbájdžánem). Význam této iniciativy však na evropské úrovni klesá, a stejně tak je stále méně patrné, co od ní očekává ČR a co je ochotna pro tuto politiku udělat. Příští česká vláda si tak bude muset ujasnit, jestli chce do východní politiky EU investovat zahraničněpolitickou energii, nebo zda bude pokračovat se skomírající podporou.

Energetická bezpečnost

V Česku se již řadu let diskutuje o potřebě nových jaderných bloků v elektrárnách Dukovany a Temelín. Tendr na jejich výstavbu byl v minulosti zastaven kvůli neudržitelnosti financování ze strany ČEZ a neposkytnutí státních finančních garancí vzhledem k nejisté rentabilitě investice. O dostavbu českých jaderných elektráren mají zájem ruské společnosti a na stole je proto otázka, jak by jejich zapojení ovlivnilo energetickou bezpečnost ČR. Dalším energetickým tématem bude pro novou vládu výstavba plynovodu Nord Stream 2 mezi Ruskem a Německem, který je kritizován řadou států střední a východní Evropy. Český postoj v této otázce byl spíše zdrženlivý a vycházel z podpory klíčových partnerů – zejména Slovenska a Polska –, kteří projekt odmítají. Na druhou stranu by spuštění plynovodu mohlo znamenat větší využití české tranzitní soustavy, a tím i finanční výhody.

Ruské investice do ČR

Ochrana českých strategických odvětví před rizikovými zahraničními investicemi se poslední dobou řeší zejména v souvislosti s čínskými aktivitami, ale je relevantní i ve vztazích s dalšími zeměmi včetně Ruska. Nová vláda by měla rozhodnout, jestli by ČR podobně jako Německo a další evropské státy měla mít zákon na ochranu strategických odvětví, kterým může zamezit rizikovým investorům vstupovat do klíčových sektorů českého hospodářství, a to zejména s ohledem na národní bezpečnost.

⁵ BIS, „Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2015“, [mlhttps://www.bis.cz/pdf/2015-vz-cz.pdf](https://www.bis.cz/pdf/2015-vz-cz.pdf).

Tabulka: Postoje českých politických stran vůči Rusku k relevantním tématům*

	ANO	ČSSD	KDU-ČSL	KSČM	ODS	Piráti	SPD	STAN	TOP 09	Zelení
Politické vztahy	Nová strategie EU pro vztahy s Ruskem umožňující jejich rozvoj a posilující bezpečnost v Evropě. Prioritou zaručení teritoriální integrity v Evropě.	Udržování dobrých a strategických vztahů s velmocemi – USA, Čínou a Ruskem.	Proevropská a prozápadní orientace.	Prosazování kolektivní celoevropské bezpečnosti v rámci multipolárního světa. Pokračování tradic helsinského mírového procesu.	Prozápadní a transatlantická orientace, klíčové je členství v NATO a EU.	Orientace na vyspělé evropské demokracie.	Prosazování společných zájmů a zrušení nesmyslných sankcí proti Rusku.	Pevné euroatlantické a hodnotové ukotvení na Západě.	Rusko jako agresivní, revizionistická a autoritářská síla. Zachování protiruských sankcí, dokud nebudou naplněny Minské dohody a Krym navrácen Ukrajině.	Členství v Evropské unii je zárukou míru, stability a prosperity v naší zemi.
Obchodní vztahy	Aktivní ekonomická diplomacie. Reforma proexportních nástrojů a jejich koncentrace na MZV.	Rozvoj ekonomické a vědecké diplomacie.	Prosazování co největší politické a ekonomické nezávislosti na nedemokratických režimech. Reforma ČEB a EGAP.	Rozvoj ekonomické diplomacie. Strategické zaměření podnikatelských misí.	Posílení proexportních možností na stávajících i nových trzích a diverzifikace.	ČR má obchodovat se všemi zeměmi jako rovný partner, od velmocí po rozvojové státy.	Rusko jako důležitý obchodní partner.	Využití tradičních obchodních vazeb při zachování morální integrity. Diverzifikace exportu. Reforma proexportních nástrojů.	Nepřípustnost servilního chování vůči režimům, které porušují lidská práva a nerespektují mezinárodní právo.	Obchod na základě mezinárodního práva. Podpora obchodu jen se zeměmi, které neporušují lidská práva.
Lidská práva v zahraniční politice	Lidská práva jako významný pilíř aktivit české diplomacie.		Ochrana demokracie, lidských práv a práv menšin.			Podpora disentu v autoritářských zemích.	Lidská práva jako vzletné fráze, za kterými stojí zájem o ruské suroviny.	Dodržování lidských práv a demokracie ve světě základním východiskem zahraniční politiky.	Návrat ČR do pozice předního ochránce lidských práv ve světě. Podpora demokratické opozice v Rusku.	Nemlčet při věznění politických oponentů, vraždění novinářů nebo segregaci skupin obyvatel. Vyvíjet tlak, i přes narušení ekonomických zájmů.

	ANO	ČSSD	KDU-ČSL	KSČM	ODS	Piráti	SPD	STAN	TOP 09	Zelení
NATO a bezpečnostní politika	Navýšení obranného rozpočtu na 2 % HDP do roku 2024. Mise NATO budou pro ČR nadále významné.	Posílení rozpočtu ozbrojených sil na 1,4 % HDP.	Navýšení obranného rozpočtu na 2 % HDP do roku 2024. Podpora účasti ČR na předstunuté vojenské přítomnosti NATO v Pobaltí.	Zrušení NATO, referendum o setrvání a přechod k OBSE. Posílení rozpočtu ozbrojených sil.	Navýšení obranného rozpočtu na 2 % HDP do roku 2023. Modernizace armády a zapojení do misí NATO.	Spolupráce zejména v rámci evropské části NATO. Efektivní financování armády.	Spojenectví s Ruskem v boji proti mezinárodnímu terorismu a islamismu. Členství v NATO jako poslední z pěti priorit české bezpečnosti.	Dosažení 2 % HDP na obranu do roku 2021. Spolupráce v rámci NATO.	Dosažení 2 % HDP na obranu do roku 2021. Plnohodnotná ochrana východního křídla NATO.	Podpora NATO a spojeneckých závazků.
Kultura, vzdělávání a společenský dialog										
Dezinformace		Podpora obrany proti informačnímu působení nepřátelských mocností.	Posílení nástrojů odhalování dezinformací, které cizí subjekty využívají proti bezpečnostním zájmům ČR. Větší důraz na mediální výchovu. Implementace doporučení Auditů národní bezpečnosti.					Kybernetické síly v armádě se specializují na boj s dezinformacemi. Důraz na kritické myšlení a schopnost třdit fakta.	Boj proti dezinformacím jako prioritou zahraniční politiky. Důraz na mediální gramotnost a kritické myšlení.	Důraz na kritické myšlení a práci s informacemi. Centrum na ministerstvu vnitra pro to není vhodným nástrojem. Spolupráce EU v boji proti dezinformacím.
Východní partnerství	Podpora Ukrajiny a dalších zemí Východního partnerství.	Podpora transformace a evropské perspektivy pro východoevropské země.					Na Ukrajině byl uskutečněn převrat. Povstalci se brání s podporou Ruska.	ČR mostem k východním sousedům. Zacílení na Ukrajinu, Gruzii, Arménii a Moldavsko.	Posilování vazeb s Ukrajinou a Gruzii a podpora jejich euroatlantické perspektivy a členství v EU.	

	ANO	ČSSD	KDU-ČSL	KSČM	ODS	Piráti	SPD	STAN	TOP 09	Zelení
Energetická bezpečnost	Příprava podmínek pro výstavbu nových jaderných bloků.	Podpora výstavby nových jaderných bloků v Dukovanech a výhledově i v Temelíně.	Podpora rozšíření jaderných elektráren za podmínek akceptovatelných z hlediska pořízení a následného provozu.	Podpora výstavby nových jaderných bloků v Dukovanech.	Podpora výstavby nových jaderných bloků v Temelíně a výstavba náhradních bloků v Dukovanech.	Inovace v jaderné energetice a vhodný energetický mix.	Ruské energetické zdroje jsou nejstabilnější.	Diverzifikace v oblasti plynu a jeho skladování v ČR.	Prodloužení životnosti jaderné elektrárny Temelín a příprava výstavby nových bloků v Dukovanech.	Postupné zrušení jaderné energetiky a odmítnutí jejího veřejného financování.
Ruské investice do ČR										

Zdroj: Autoři na základě politických programů deseti nejvýznamnějších českých politických stran zveřejněných před volbami do Poslanecké sněmovny PČR v roce 2017, a to ANO⁶, ČSSD⁷, KDU-ČSL⁸, KSČM⁹, ODS¹⁰, Pirátská strana¹¹, SPD – Tomio Okamura¹², TOP 09¹³, Starostové a nezávislí¹⁴, Zelení¹⁵.

* Tmavší pole značí, že v dané oblasti strany Rusko přímo zmiňují. U světlejšího pole hovoří k tématu, jež je pro česko-ruské vztahy relevantní.

⁶ ANO, „Teď nebo nikdy“, <https://www.anobudelip.cz/file/edee/2017/09/program-hnuti-ano-pro-volby-do-poslanecke-snemovny-2017.pdf>.

⁷ ČSSD, „Dobrá země pro život“, <https://www.cssd.cz/data/files/program-210x210-seda.pdf>.

⁸ KDU-ČSL, „Zodpovědně pro společný život“, <https://www.kdu.cz/getattachment/f3c301fb-b96a-4915-87e4-6ad5713164a3/Volebni-program-2017-2021.aspx>.

⁹ KSČM, „Volební program KSČM pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2017“, <http://volby.kscm.cz/volebni-program>.

¹⁰ ODS, „Silný program pro silné Česko“, <http://www.ods.cz/volby2017/program>.

¹¹ Pirátská strana, „Volební program černé na bílém pro volby 2017 do Poslanecké sněmovny“, https://www.pirati.cz/assets/pdf/program_na_web_s_obalkou.pdf.

¹² SPD – Tomio Okamura, „Politický program SPD“, <http://www.spd.cz/program>. SPD – Tomio Okamura, „Česká republika – náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost“, <http://www.spd.cz/uploads/stranky/1/dokumenty/ceska-republika-nas-bezpecny-domov-nase-uspesna-budoucnost.pdf>. SPD – Tomio Okamura, „Zahraniční politika“, <http://www.spd.cz/uploads/stranky/1/dokumenty/zahranicni-politika.pdf>.

¹³ TOP 09, „Volební program TOP 09“, https://www.top09.cz/files/soubory/volebni-program-2017-do-poslanecke-snemovny_1717.pdf.

¹⁴ Starostové a nezávislí, „Program STAN 2017“, https://www.starostove-nezavisli.cz/fmfile/o/files/volby17/STAN_program_17_final.pdf.

¹⁵ Zelení, „Volební program Zelených“, https://www.zeleni.cz/wp-content/uploads/2017/06/zeleni_volebni_program_2017.pdf.

Závěr a shrnutí

Z naší analýzy programů českých politických stran a jejich postojů k Rusku vyplývá hned několik zjištění. Zprv, **SPD a KSČM usilují o celkové redefinování vztahů mezi ČR a Ruskem a neztotožňují se se současnými východisky české zahraniční a bezpečnostní politiky**, jak jsou definovány v základních koncepčních dokumentech. To je patrné nejen ze snahy o zrušení sankčního režimu EU vůči Rusku, ale také z celkového vnímání ČR, NATO, EU a pozice Ruska ve světě. Na rozdíl od SPD, která se o Rusku zmiňuje často a explicitně, KSČM přímo o Rusku ve svém volebním programu nereferuje.

Zadruhé, **politické strany – s výjimkou SPD a KSČM – se ve svých programech hlásí k euroatlantické orientaci České republiky**. Specificky k Rusku se jich ale vyjadřuje pouze několik. ANO prosazuje vytvoření nové strategie EU pro vztahy s Ruskem s ohledem na posílení bezpečnostní architektury v Evropě. Zároveň má ale tato strategie umožnit rozvoj vzájemných vztahů. Realizace obou cílů zároveň je ale těžko kompatibilní. Z programu pak není jasné, jak chce ANO rozvoje vztahů dosáhnout. ČSSD chce udržovat dobré strategické vztahy s globálními velmocemi, jako jsou USA, Čína nebo Rusko. Vztahy s Ruskem však dnes nejsou ani dobré, ani strategické a je tedy otázkou, jaké vztahy chce ČSSD udržovat. Ostře se vůči Rusku vymezuje TOP 09, která ho označuje za agresivní „autoritářskou mocnost“ či „revizionistickou sílu“. TOP 09 se jako jediná česká politická síla zasazuje o udržení sankčního režimu, dokud nebudou naplněny Minské dohody a Krym navrácen zpět Ukrajině.

Zatřetí, **strany se většinou hlásí k podpoře ekonomické diplomacie**. TOP 09 a Zelení odmítají obchodovat s autoritářskými státy výměnou za kompromisy v oblasti lidských práv. STAN připomíná zachování morální integrity při rozvoji obchodních vazeb. Snížit ekonomickou závislost na nedemokratických režimech chce KDU-ČSL. **K lidským právům v zahraniční politice** se hlásí ANO, KDU-ČSL, STAN, TOP 09, Zelení i Piráti.

České politické strany tak – s výjimkou SPD a KSČM – nedeklarují, že by měly ve vztazích s Ruskem zájem něco zásadního změnit. Tento stav nás ale nemůže uklidňovat. Jednak se zdá, že **bude pokračovat nejednoznačná politika ČR, která kombinuje vnímání Ruska jako perspektivního trhu na jedné straně a zároveň bezpečnostní hrozby na straně druhé**. Často jsou pak podrobnější cíle stran nejednoznačné nebo vzájemně nekompatibilní. A konečně je zarážející, že strany se zřídka – ať už pozitivně nebo negativně – zmiňují o **současné sankční politice vůči Rusku**.

V programech tak zůstalo příliš mnoho nezodpovězených otázek a bílých míst. Nevíme například, jak si ANO představuje rozvoj vztahů s Ruskem. Jakým způsobem chce ČSSD dosáhnout dobrých a strategických vztahů s Ruskem a jak je udržovat. Jak bude KDU-ČSL podporovat export? Jak vnímá Rusko ODS a jakou politiku chce vůči němu prosazovat? Jak konkrétně si představují financování obranné politiky Piráti a Zelení a podpořili by zapojení české armády do misí v Pobaltí a Polsku? Chce TOP 09 prosazovat zákon o ochraně strategických odvětví před zahraničními investicemi? **Bez prodiskutování těchto otázek zůstává česká politika vůči Rusku na půli cesty** podobně jako dnes.

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

+420 224 813 460

www.amo.cz

info@amo.cz

Žitná 608/27, 110 00 Praha 1

www.facebook.com/AMO.cz

www.twitter.com/amo_cz

www.linkedin.com/company/amocz

www.youtube.com/AMOCz

Vít Dostál

Vít Dostál je ředitelem Výzkumného centra AMO, odborně se zaměřuje na českou zahraniční a evropskou politiku, střeoevropskou spolupráci a polskou zahraniční a vnitřní politiku.

vit.dostal@amo.cz

[@VitDostal](https://twitter.com/VitDostal)

Pavel Havlíček

Pavel Havlíček je spolupracovníkem Výzkumného centra AMO se zaměřením na východní Evropu, zejména na Ukrajinu a Rusko.

pavel.havlicek@amo.cz

[@Pavel_Havlicek_](https://twitter.com/Pavel_Havlicek)

Briefing paper vznikl v rámci projektu „Jak na Rusko“, který podpořila Nadace Open Society Fund Praha.